

Het is gelukt om de noodmaatregelen overbodig te maken en dat is goed nieuws!

Sinds eind vorig jaar is de wereld in de ban van een virus. Omdat dit virus nieuw en onbekend was, werd dit virus, Covid-19 genoemd, al vrij snel onder categorie A infectieziekten geschaard op basis waarvan verregaande controlerende maatregelen mogelijk zijn. Tevens riep de WHO op diezelfde gronden een pandemie uit. Immers het virus en de impact ervan was onbekend, het leek catastrofale gevolgen te hebben voor de volksgezondheid en verspreidde zich over meerdere continenten. Verregaande maatregelen waren vanuit die optiek noodzakelijk om de volksgezondheid te beschermen tot nader inzicht.

De door de coördinerende WHO geadviseerde maatregelen werden door vele landen, weliswaar wisselend in uitvoering, overgenomen. In de hoop tijd te kunnen winnen, werd ook in Nederland op diverse noodverordeningen een beroep gedaan. Op basis van Internationaal Recht was daarbij de inbreuk op diverse mensenrechten toegestaan, mits de maatregelen legitiem, proportioneel en tijdelijk waren. En onder duidelijke rapportering van de tijdelijkheid van deze inbreuken.

We staan nu aan de vooravond van het invoeren van de Covid-19 spoedwet, omdat zoals de regering aangeeft, de noodverordeningen niet meer afdoende en legitiem zijn. De (rechts)gronden om ze langdurig voort te zetten ontbreken, waardoor maatregelen niet rechtsgeldig (meer) zijn. Daarnaast wordt het naleven ervan lastiger, wordt handhaving moeilijker en dreigen we de controle te verliezen. Aldus de onderbouwing van de noodzaak van deze spoedwet.

De regering gaf aan dat zij in het begin op zicht stuurden. Nu echter maanden later kan er op basis van voortschrijdend inzicht worden geregeerd. En op basis daarvan kan worden geconcludeerd dat het virus een minder groot catastrofaal effect heeft op de volksgezondheid dan verwacht, in tegenstelling tot de maatregelen. Het doel heiligt dan ook niet meer de middelen.

Voor het legitiem zijn van een noodtoestand moet er een gevaar zijn voor de volksgezondheid. De legitimiteit van de maatregelen baseert zich dan ook op het beschermen van deze volksgezondheid. Doelen zoals flatten the curve, ontlasten van de IC's en de zorg, een muur bouwen om de kwetsbaren en groepsimmunititeit opbouwen, en bijvoorbeeld controleren van uitbraken, zijn hiervan slechts afgeleiden en overigens ondertussen allemaal bereikt. Op zichzelf kunnen zij dan ook niet de fundering zijn van een dusdanige grote inbreuk op de mensenrechten, grondrechten en democratische rechtsorde die de spoedwet maakt.

Ook preventie van een tweede golf, het voorkomen van mogelijke besmettingen en angst voor een potentiële uitbraak in de toekomst, die dus mogelijk nooit gaat plaatsvinden, kunnen geen legitieme reden zijn om langdurig desastreuze maatregelen te laten voortduren. Daarmee ontbreekt niet alleen de legitimiteit, maar ook het tijdelijke karakter, en dus de rechtsgrond om deze inbreuken te laten voortduren.

Het virus is daarnaast voor slechts een klein percentage van de bevolking en op een enkele uitzondering na, die daarmee de regel bevestigt, enkel met onderliggend lijden dodelijk en kan dus niet meer worden gezien als een gevaar dat de volksgezondheid bedreigt, waardoor ook op die grond de legitimiteit van het uitroepen van de noodtoestand en het voortduren van de inbreuken is komen te vervallen.

In het verlengde hiervan ligt het feit dat juist omdat het virus slechts een klein deel van de bevolking treft, er ook niet meer gesproken kan worden van proportionaliteit van de maatregelen. De collateral damage is groot en ook het vasthouden aan het nieuwe normaal tot er een vaccin is, is niet proportioneel nu er behandelmethoden zijn, medicatie is goedgekeurd, inzicht is gekregen in preventie(middelen) en eerstelijnszorg, en nu zorg en ziekenhuizen voldoende kennis en kunde hebben over behandeling van dit virus. Daarnaast is het onzeker of er ooit een effectief en veilig vaccin komt.

Voor wat betreft de tijdelijkheid mogen de inbreuken slechts voortbestaan indien de noodtoestand aanwezig is. Zoals eerder aangegeven is die er niet meer. Dus ontbreekt op die grond ook de rechtsgeldigheid. Refererend naar het eerder genoemde voortschrijdend inzicht kan ook de classificatie van Covid-19 als categorie A ziekte niet meer worden aangehouden. Immers er is genoeg bekend over het virus, de impact is niet dusdanig dat het de volksgezondheid bedreigt en mocht er een uitbraak komen die desondanks toch een grote(re) impact heeft op een bepaalde bevolkingsgroep, dan kan met meer passende maatregelen dit worden ondervangen.

Ook op deze grond is duidelijk dat er geen noodtoestand meer is. De nu vrijkomende data geven dit ook (wereldwijd) aan. Besmettingen nemen toe, maar nauwelijks ziekenhuisopnames en/of overlijdens. Dat hier in de griepperiode verandering in komt doet hier niet aan af. Feit blijft dat het virus niet non-stop een spoor van dood en verderf achterlaat, maar zich gedraagt als een normaal virus hetzij met een heftiger karakter. Maar zoals eerder vermeld is er ondertussen genoeg voortschrijdend inzicht ten aanzien van preventie, bescherming en behandeling.

Op basis van bovenstaande is het onduidelijk waarop de noodtoestand nog wordt gebaseerd. Er is geen dreiging voor de volksgezondheid. Het doel is onduidelijk en niet meer in het algemeen belang. Er ontbreekt dan ook iedere vorm van legitimiteit, de maatregelen zijn niet proportioneel en ook de tijdelijkheid ontbreekt. De noodverordeningen en de inbreuken op de mensenrechten, onze grondrechten en de democratische rechtsorde missen iedere grond en de spoedwetgeving die een nog grotere inbreuk maakt hierop is dan ook volledig overbodig en indien doorgevoerd niet rechtsgeldig.

Los hiervan heeft het Nederlandse volk gekozen voor een democratie. Nergens staat dat een noodtoestand een dictatuur van één minister rechtvaardigt. Reden waarom deze spoedwet niet alleen een schending is van de mensenrechten onder Internationaal Recht, maar ook onder Nationaal recht en daardoor zal het een grote schade aanrichten aan de Nederlandse samenleving. En in het kader van het algemeen belang en de volksgezondheid moet deze spoedwet dan ook worden afgewezen.

mr. Eveline van Dongen